

עין משפט
נר מצוה

ז א מיי פֿאַ מהל' מירות הלכה ו:
ח ב מיי פֿאַ מהל' מדרס הלכּה ד ופֿי"ו מהל' לולב טו ט"ע ייד' סומן רו סעף א:
ט ג ד מיי פֿאַ מהל' מירות הלכה ה ו:
י ה מיי פֿי"ו מהל' ס"ת הלכּה ד ופֿי"ו מהל' לולב הלכּה ו סמנ עשין נח ולחין סעק טו ט"ע יויד' ס"י רעד סע"ג ג] א"ח ס"י מרט:
י"א ו מיי פֿאַ מהל' מירות הלכה ו:

הגהות מהר"ב הנשברוג

א] בתוס' ד"ה הריני כה ס' ושם' הסופר טעה במאי דכמד נמר הכי ע"כ. י"ב כפ' הס' ואח"כ מה"ר אמר שמואל וכו' ועי' בספר אורח משור פירוש דברי המוס' וישנו לפירוש רש"י ודפוס ח':

מוסף רש"י

כגון שהיה נזיר עובר לפניו. דוחיל אהי אף אי סוה קאמר (קדושין ה:) וקפלי יל כיון קאמער בלבו טעפיי שאין מיר עובר לפניו נמי, ואמר לי הבורה כי אין מיר עובר לפניו, הוילא ונה"ל אה"ל בשפמי אע"י דאמר בלבו לא הוי מחסמא מילתא, הילכך לא הוי מיר כלל (ראב"ה נדרים ה: בשם).
ידים
שאנין
מוביחות. כי ד' אחית נדכ שאניו נעמי אחית נשן נגמיר (קדושין ה:) וכעני' גיטין פה:.

פ' הרא"ש

הואיל ואתיין מדרשא חביבי ליה אבל בניין לא אתיין מדרשא אלא כדפי' טעמיהו בנדרים לה"י כדאית ליה ודו"ל כדאית ליה. והתם פריך הניחא למ"ד כנויין לשון אומות הם וכו' ומשני לאו חסורי מחסורי לה בני ידות ברישא לא ידות (נזיר) [נדרים] בנדרים כל כנויי נדרים כנדרים אבל אלא לא מסתבר לא לשנויי הכי ולשבשי תהלת המסכת וניחא ליה טפי לשנויי דהנא מדגתי' מתחיל בביקור הקובץ. והתם לא (ש"י) [חשן] לשנויי הכי: מתחיל בביקור הקרבן דכנויים לשון נזירות הן לר"י דאמר לשון אומות הן ולר"ל נמי כיון קאמרו חכמים להוית נזדרים בהן הוי כנדר עצמו. אבל די לא הוי עיקר הנדר שאין במשמעותו לשון נדר אלא די בעילמא: ודלמא אהא בתענית קאמר. והיכי משהי ליה נזיר דדאי אלוהית קרבנותיו לעזרה כיון דאיכא למימר דלתענית נתכוון. ועוד אפי' נזיר ספק לא הוי דכיון דאיכא למימר הכי והכי הא אמרינן סתם נזירות להקל: לימא קסבר שמואל ידים שאין מוביחות לא הויין ידים דאי קסבר ידים הויין אפי' אין נזיר עובר לפניו נמי. דגחי דלא הויין ידים מוביחות מ"מ די למזירות הוי דטיפי משפעותיה לשון נזירות מלשון תענית דאדא משמע דקאי אנוהיה לשנותו לשם משתנה: אמרי' בזמן שהנזיר עובר לפניו ליכא כלומר במלתא אחרינא. כלומר לעולם קסבר ידים שאין

ב:

לִימָא קסבר שמואל ידים שאינן מוביחות לא הויין ידים. פ"י דאי סבירא ליה דהויין ידים למה לי לשמואל לזקומי ממני? כמיר עובר לפניו אפי' אין מיר עובר לפניו נמי דכשאמר אהא יד מיהא הוי דטיפי משמעו אקבלת נזירות דראוי לחול לאלתר אפי"י אכל ושתה ציין כל היום מחלי היום ואיך יכול להיות מיר מקבלת תענית דאס אכל כבר לא יוכל להתענות עד למחר ולישנא דאהא משמע דאהא מיר² לאלתר הלך יד הוי ואי לא צעי שמואל ידים מוביחות אפילו אין מיר עובר לפניו נמי: **ה"ג אמרי אין** בזמן שהנזיר וכו'. כלומר אין ודאי שמואל סבירא ליה ידים שאין מוביחות לא הויין ידים ונמיר עובר לפניו ליכא לספוקי דהויין ידים מוביחות אכל אין מיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר כלומר ולא הויין ידים מוביחות: ויש ספרים דגרסי אמרי לא ^ו בזמן שאין המזיר עובר לפניו ^ו והכי פירושו לעולם שמואל לא צעי ידים מוביחות ובזמן שמיר עובר לפניו ליכא לספוקי דיד מיהא הוי אין³ מיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר פירוש ואפילו יד לא הוי ולגירסא זו מסיק הכא דשמואל לא צעי ידים מוביחות(4) והתם דקאמר הרי את מקודשת אע"ג דלא אמר לי הרי היא מקודשת לו ופריך למימרא דסבר שמואל ידים שאין מוביחות הויין ידים והא תנן

האומר אהא הרי זה מיר ומוקי לה שמואל בשמיר עובר לפניו הא אין מיר עובר לפניו לא אלמא קסבר שמואל ידים שאין מוביחות לא הויין ידים ומשני התם אלא כזומר מקודשת לי אלמא מסיק התם ששליש נזירותו ולא נתכוון כלל לקבל עליו⁵ על עצמו נזירות: **דקאמר ב"ב**. להיות מיר ומ"מ צעינא נמי דמיר עובר לפניו דקבלה שכלז אינו כלום דגבי מיר ^(ט) כתבי כי יפילא **שיפרש** צפוי אכל כי מיר עובר לפניו ופירש בשפמיו אלא וכלזו חשב להיות מיר מתשעת הלז מהניא כאליו אמר צפוי אהא מיר כזה שעובר לפניו: **ו** **מהו דתימא בעינא פיו ולבו שוין** קמ"5. הכי גרסי' ולא גרסינן דלא צעינא דהוי משמע דלא צעינן פיו ולבו שוין וזה אינו דכל נדר בטעות לאו נדר הוא דאס נתכוון לומר מעשר ואמר תרומה או איפכא על פירות שלפניו לא אמר כלום ועוד קשה למה לי עובר⁶ לפניו הא הוי מיר כיון דחשב בלבו ולא צעינן פיו ולבו שוין אלא ה"פ מהו דתימא צעינן פיו ולבו שוין והכא כי לא הוילא צפוי אהא מיר כפירוש אע"ג דמיר עובר לפניו ואמר בלבו מיר ^(ט) דאין אף פיו ולבו שוין קמ"ל דמחשבת הלז מגלילא אדיבורו דאהא כי מיר עובר לפניו דאהא מיר קאמר וכהאי גוונא הוי שפיר פיו ולבו שוין: **ו** **דל"מא אהא נאה ל"פניו במצות**. בשאר מצות כדמני' כו' ומנלן למימר דקיבל עליו נזירות: **אמר שמואל שתפוס בשעריו**. כלומר אהא נאה במצוה התלויה בשיער כגון נזירות והכא ליכא לשנויי בלא תפס בשערו ובמיר עובר לפניו דהכא דבור שלם קאמר אהא נאה ואי לא תפס בשערו אפי' כי מיר עובר לפניו משתמע שפיר אהא נאה בשאר מצות כמו אנוירות ועליו נמי דפריך ודילמא אהא בתענית ליכא לשנויי

בשתפס בשערו בלא מיר עובר לפניו לעולם משתמע שפיר אהא שפיר דמתניתין פלגינהו בתרי צבי האומר אהא הרי זה מיר או אהא נאה אע"ג דתרייהו ידות נינהו משום דמפרשי בתרי טעמי: **ואמאי נאה? הא מילתא דעבירה היא ואמרי' ל"ה נאה**. פירוש הנזיר כמיר עושה עבירה וקרינן ליה נאה וי"ג מלתא עבידא וכי מעשה הגון וכשר לעשות כן הא עבירה היא ומשני אפילו לר' אלעזר הקפר כו' דילמא אחי למיעבד על נזירותו לשהות ציין כי ארכו לו הימים אכל טהור לא חוטא קרי ליה וקשה דנעלמא אייתי לר' אלעזר אפילו אמיר טהור על שם שזיער עצמו מן היין קרי ליה חוטא וי"ל דטהור נמי קלָת קרי ליה חוטא ומכל מקום המצוה רבה על הטמא ולכך קרי ליה נאה מידי דהוה ^ו אמתענה שהתענה בשבת דיש לו מצוה לבטל החלוס וקלָת עבירה עשה שהתענה בשבת שהרי לריך לישב בתענית למחרת השבת לכפר על שהתענה בשבת אכל מיר טמא רחמנא קרייה חוטא לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירותו וכדו צענינו המעשה ותוהא על הראשונות: ^ז **ו** **ל"ה נזיר נמי דתפיס בשעריו הרי נזיר**.⁸ יש ספרים דכתיב נזיר הריני כה לא אמר אכן טעות הוא שהרי במתני' מני כהדיא אמר הריני כזה ושמא הסופר טעה במאי דכתב בתר הכי ⁹ א אמר שמואל בשמיר כו' פ"י דס"ד דאין מיר עובר לפניו אלא דתפיס בשעריה דומיא דמתני' דלעיל אהא נאה דלוקמנין בתפיס בשעריה לחוד ולכך פריך הריני כזה לא משמע מידי דנזירות אף על גב דתפיס בשעריה ומשני שמואל הכא נמי כשמזיר עובר לפניו והשתא אין לריך לומר דתפיס בשעריה:

כל כנויי נזירות פרק ראשון נזיר

וגבי יש נוחלין נמי. משום דעיקר נחלה הוא מפרש עיקר נחלה ברישא^א: **אלא** ^(י) **[נהכל] לפרוש כינויי ברישא אלא היינו טעמא**. דמפרש ידות ברישא דהוילא ואתיין ליה מדרשא כדאמרי' בפרקא קמא **דנדרים** [ג.] מיר להזירס) לעשות כינויי נזירות כמזירות וידות נזירות כנזירות:

חציצין ליה. ומני להו ברישא. ואי אמרת כינויי נזירות נמי אתיין ליה מדרשא בודקתני עלה לעשות כנויי נזירות כמזירות הא לא הוי ^גמדקא דהר ותני כההיא ברייתא גופא דנדרים אין לי אלא כמזירות כנדרים כו' ומקיש נדרים לנזירות מה נזירות עשה זו ידות נזירות כמזירות אף ^דכן כנדרים ולא חשיב כהדיהו כינויי נזירות אלמא בברישא לא אמא אלא משום ידות נזירות כמזירות וכינויי נזירות אגב גררא נסבא: **ולפיסה כזו ברישא** ולתיני ידות נזירות כמזירות וכל כנויי נזירות כמזירות: **מנא לי מסתיל ומסתילן בעיקר קרבן ברישא**. כגון כנינויי נזירות שהן ענין לשון מיר כדפרישנא לעיל: ^ו **ולענין פרושי מפרש ברישא ידוע**. דלמתיין מדרשא. ובפ"ק דנדרים^ז פריך הניחא למ"ד כינויין לשון אומות הן ולהכי פתח כנינויין ברישא דעיקר הן אלא למ"ד לשון שצדו לכן חכמים להיות נזיר זו מאי איכא למימר ליפתח בידות ברישא הוילא ואתיין מדרשא ומשני מי קתני ידות כמתניתין כלל אלא חסורי מחסרה לה ומני ידות להא מלתא נמי תריך לה ואקדים נמי ומני ידות ברישא כל ידות נדרים כנדרים וכל כינויי נדרים כנדרים ולהכי מפרש ידות ברישא והדר כינויין: **האומר אהא הרי זה מיר ואמאי דלמא צריכה כמעניס קאמר? לימא דקסבר שמואל ידים שאין מוביחות** ^ו. כלומר מדקא מוקיט לה שמואל כגון שהיה מיר עובר לפניו הא לאו הכי ליכא לספוקי כמיר כלל דקסבר ידים שאין מוביחות לא הויין ידים והא איפכא שמעינן ליה בפ"ק דקידושין^י דאמר שמואל האומר לאשה הרי את מקודשת הרי את מאורסת הרי את לאלמנה הרי זו מקודשת ואע"ג דלא אמר לי: **אמרי**. לעולם קסבר שמואל ידים שאין מוביחות הויין ידים ^יכגון גבי איירוסין וקידושין כיון דמדכר שם איירוסין וקידושין הוי הוכחה במקתם והכא היינו טעמא דצעין להיות מיר עובר לפניו משום דליכא למימר אהא בתענית קאמר סולא הוי הוכחה כלל דליכא למיקס עלה דמילתא אי אמר בתענית או כמזירות ולא הוי מיר דלא נתנה נזירות אלא להפלה^י עד שיפרש שנאמר (במדבר ו) כי יפילא לנזור ומתרגמינן ארי יפרש: **דילמא וכו'.** אפי' כי מיר עובר לפניו אמאי הוי מיר ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר והכי משמע אהא אני במקומו להקריב קרבנותיו: הכא במאי עסקינן כגון שאמר שכלזו מיה לקבל עליו נזירות: **אי הכי**. דמיר עובר לפניו וקאמר נמי בלבו ^ט מאי למימרא פשיטא שיהא מוילא דמיר קאמר: **צעין שיהא פיו ולבו שוין**. דצעין שיהא מוילא בשפמיו מה ^ישהיהרר בלבו: **קמ"ל**. דלא צעינן ובכלד שיהא מיר עובר לפניו הא אס אין מיר עובר לפניו ואע"ג דאמר בלבו כיון דלא הוילא בשפמיו לא הוי מוכחא מילתא: **האומר אהא נאה הרי זה מיר**. דמשמע ^יהכי קאמר שיהא שערו מגודל ונאה: ^י**נויאל מילתא דעבירה** ^(ט) **ואמרי' ליה נאה**. בתמיה. ואי אמר אהא נאה במילתיה דמזירות מי הוילא נזירות מילתא דנוי דאמרי' לי זיל ותיהוי מיר והינאה: **אין**

בתענית כי אין מיר עובר לפניו אע"ג דתפיס בשערו והשתא אחי מיר עובר לפניו אלא אהא נאה אע"ג דתרייהו ידות נינהו משום דמפרשי בתרי טעמי: פירוש הנזיר כמיר עושה עבירה וקרינן ליה נאה וי"ג מלתא עבידא וכי מעשה הגון וכשר לעשות כן הא עבירה היא ומשני אפילו לר' אלעזר הקפר כו' דילמא אחי למיעבד על נזירותו לשהות ציין כי ארכו לו הימים אכל טהור לא חוטא קרי ליה וקשה דנעלמא אייתי לר' אלעזר אפילו אמיר טהור על שם שזיער עצמו מן היין קרי ליה חוטא וי"ל דטהור נמי קלָת קרי ליה חוטא ומכל מקום המצוה רבה על הטמא ולכך קרי ליה נאה מידי דהוה ^ו אמתענה שהתענה בשבת דיש לו מצוה לבטל החלוס וקלָת עבירה עשה שהתענה בשבת שהרי לריך לישב בתענית למחרת השבת לכפר על שהתענה בשבת אכל מיר טמא רחמנא קרייה חוטא לפי שהוא סותר את נזרו וצריך לחזור לנזירותו וכדו צענינו המעשה ותוהא על הראשונות: ^ז **ו** **ל"ה נזיר נמי דתפיס בשעריו הרי נזיר**.⁸ יש ספרים דכתיב נזיר הריני כזה לא אמר אכן טעות הוא שהרי במתני' מני כהדיא אמר הריני כזה ושמא הסופר טעה במאי דכתב בתר הכי ⁹ א אמר שמואל בשמיר כו' פ"י דס"ד דאין מיר עובר לפניו אלא דתפיס בשעריה לחוד ולכך פריך הריני כזה לא משמע מידי דנזירות אף על גב דתפיס בשעריה ומשני שמואל הכא נמי כשמזיר עובר לפניו והשתא אין לריך לומר דתפיס בשעריה:

ממאי

מוכח(ו) הויין ידים וזכמן שהנזיר עובר לפניו אכתי הוי ידים שאין מוביחות ומ"מ מוכח טפי לנזיר מלתענית כיון דנזיר עובר לפניו הלכך ליכא לספוקי במלתא אחריתי כיון דמוכח טפי לנזיר. אבל אם היה הדבר שקול לזה כמו לזה הוא אמרי' ספק נזיר להקל. אבל אם אין מיר עובר לפניו דלמא אהא בתענית קאמר זה דבר שקול ולא הוי נזיר. ודילמא לפוטרו מקרבנותיו קאמר וה"ק אהא בחיובו של זה. מהו דתימא בעי' פיו ולבו שוין ^(ז). ועוד אי לא בעי' פיו למה לי נזיר עובר לפניו בלבד לחודיה סגי. אלא ה"פ מהו דתימא בעי' שיפרש בפיו בהדיא קמ"ל כיון דנזיר עובר לפניו קרי ביה פיו ולבו שוין אפי' אמר בלבו הוי כן כיון דלא מוכחא מלתא לא קרי' ביה פיו ולבו שוין. ודילמא אתנאה לפניו במצות קאמר תנזיר ודאי לא הוי ואפי' ספק כדפרשתי לעיל: אמר שמואל שתפוס בשערו. אבל נזיר עובר לפניו לא מהני אלא דוקא כשאומר אהא דאיכא לספוקי או בנזיר או בתענית דמשמע יהא גופי מתענה או נזיר. וכיון דנזיר עובר לפניו מוכח שהוא רוצה שיהיה גופו כמזוהי אבל אהא נאה דאיכא לספוקי בלשון נאה אם להתנאות בשערו ולגדלו כדן נזיר קאמר או להתנאות במצוה אין הוכחה במה שנזיר עובר לפניו כיון דאין הספק אלא בלשון נאה אבל במה שתפוס בשערו איכא הוכחה דלהתנאות בשערו קאמר ולא בעי' שיאמר בלבו היה דהוכחה גמורה הוי מה שתפוס בשערו אבל אין תפוס בשערו אפי' יאמר בלבי היה לא מהני דלא מקרי פיו ולבו שוין כיון דליכא הוכחה כלל. הרא מילתא דעבירה ואמרי' לי נאה. כלומר אסור הוא לנזיר כדאמרינן פ"ק נדרים כנדרי רשעים נזיר בניזיר ובקרבן כנדרי כשרים לא אמר כלום. ואית דגרסי הרא מילתא דעבירה דאמרי' ליה נאה. כלומר מי הוי נזיר שרגילים לעשות וראוי לעשות דקרי ליה נאה:

מסורת הש"ס

א] (בכומט ב: וס"ט, ג) דקושין א: א] ינסי ועיש מדרס ה': (ד) שנת קלג: ע"ש סוכה יא: (ט) מילתא פ' בשלח, (ס) (במדבר ו) א] (ו) ע"א ד"ה כל כנויי, (ז) דף ג, א] (ח) דף ה: א] (ט) [קמן לד.] י] (בכרות לא: ג) וי"ע חס' ב"ק לא: ד"ה אלא שזיער ומסופות תענית יא. ד"ה אמר, א] ע"ך דף ג.

תורה אור השלם

- עֲזַי וְחֶמְדָּת יְהוָה יִהְיֶה לִּי לִישׁוֹנָה: הַזֶּה אֵלַי וְאֶנְדוֹד אֶלְדִּי אֲבִי וְאֶרְמוֹנָהּ: שְׁמוֹת טו ב

נוסחת הריב"ן

א] א"י משום דלאומו לכו מילי דהאזו ממני' או מפרש מהאזו דסליק ברישא משפלי ליה מאי דלמיר ברישא: אלא הכא דווקא מילי לפרוש כנויי ברישא כי: **ב**] מדקתני: **ג**] מדקתא: **ד**] כנדרים כן: **ה**] דעיקר דרשא לא אמא כי ותינת ברישא ליתא: **ו**] לא הויין ידים: **ז**] [כגון גבי כי הוכחה במקתם] ליתא ככיי: **ח**] ולא אמר אהא מיר א"י ליתא למיקס ומינות וזלא הוי הוכחה כלל] ליתא: **ט**] היה: **י**] דלעתא: **כ**] שהיה: **ל**] דהכי: **מנ**] אמר שמואל כגון שתפס בשערו ואמר אי נאה. אהא נאה ודלמד דמזירות מי הוילא נזירות (מזירא מלתא הוי כי נאה במלתא) ליתא ככיי:

הגהות הב"ח

(א) גב' לא הויין ידים אמרי אין ודאי בזמן וכו': **(ב)** שם אכל אין המיר כ"ל ומיכת ודאי ממק: **(ג)** שם ואמרו אתנאה לפניו: **(ד)** רש"י ד"ה אלא התם לפרוש כינויי: **(ה)** ד"ה מירא מילתא דעבירה היא ואמרינן: **(ו)** תוב' ד"ה ה"י וכו' ויש ספרים דגרסי אמרי לא עובר לפניו הוויין ידים אבל בזמן: **(ז)** בא"ד שאין המיר עובר לפניו לא הוויין ידים והכי פירושו: **(ח)** בא"ד דשמואל לא צעי ידים מוביחות וקשה מפ"ק דקידושין דהתם קאמר שמואל הרי את מקודשת: **(ט)** ד"ה ודלמא לפוטרו וכו' כתיב כי יפילא. י"ב בפ"ג דשנועות דף ק ע"ב כתבו הנוס' כדבור גמר בלבו דלשמואל אף כנדר וטעותו ק הדין דלר' הוילא בשפמיו והכא דקאמר אהא לא משמע כלל לשון מזירות אס אין המיר עובר לפניו ולא משום כי יפילא: **(י)** ד"ה ה"ג מוזי למימא בעינין פיו ולבו שוין קמ"ל ולא גרסינן דלא בעינין דהוי משמע דלא צעינן ככ"ל: **(ז)** בא"ד ואמר בלבו מיר אין כ"ל דאית ד מתקן:

הגהות התוספות

- י"ל דלפילו. 2. תיבת מיר מתקן. 3. י"ל אכל אין. 4. י"ל וכדלפרש. 5. תיבת עליו מתקן. 6. י"ל מיר עובר. 7. י"ל ואמר נאה. 8. י"ל הריני מיר לא אמר. ומינות הרי מיר מתקנות. 9. י"ל במא דכמד בתר הכי אמר. והא סה"י ואח"כ מה"ר אמר שמואל ועי' א"ח.

^[1] חסר כפן וז"ל אין הפירוש דקמ"ל דלא צעינן דוחיל צעינן ועוד אי לא בעי וכו'